

MBE-3332-33-34 Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

October / November - 2018

Gujarati : CE - 304

1. સાહિત્યિક પત્રકારત્વ (Option - I)

2. સાહિત્યિક સ્વરૂપનો કૃતિલક્ષી અભ્યાસ

((ગદ્ય) નિયત સ્વરૂપ : નવલકથા)) (Option - II)

3. સાહિત્યિક સ્વરૂપનો કૃતિલક્ષી અભ્યાસ - પદ્ય (Option - III)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1. સાહિત્યિક પત્રકારત્વ (Option - I)

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

૧ સાહિત્યિક પત્રકારત્વની વિભાવના સ્પષ્ટ કરી તેનું પ્રયોજન ૧૪
સવિસ્તર વર્ણવો.

અથવા

૧ સાહિત્યિક પત્રકારત્વનાં કાર્યક્ષેત્રની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૪

- ૨ સુધારક યુગનાં સામયિકોનો સવિસ્તર પરિચય આપો. ૧૪
- અથવા**
- ૨ સાહિત્ય અને પત્રકારત્વનાં આંતરસંબંધો વર્ણવો. ૧૪
- ૩ ગાંધીયુગનાં સાહિત્યિક પત્રકારત્વનું રાજકીય ક્ષેત્રે પ્રદાન મૂલવો. ૧૪
- અથવા**
- ૩ આધુનિક યુગમાં સામાયિકો વિશે સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૪
- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે બેનું પત્રકારત્વક્ષેત્રે પ્રદાન મૂલવો : ૧૪
- (૧) કનૈયાલાલ મુનશી
- (૨) ગાંધીજી
- (૩) ઝવેરચંદ મેઘાણી
- (૪) સુરેશ જોષી
- ૫ ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે સાત) ૧૪
- (૧) નર્મદ ક્યું સામયિક ચલાવતા, તેનો અર્થ તેમણે શો આપ્યો હતો ?
- (૨) સાહિત્યિક પત્રકારત્વ એટલે શું ?
- (૩) સાહિત્યિક પત્રકારત્વનાં પ્રયોજનો જણાવો.
- (૪) સાહિત્યિક પત્રકારત્વનાં કાર્યો જણાવો.
- (૫) પંડિતયુગના બે સામયિકનાં નામ જણાવો.

- (દ) 'બુદ્ધિપ્રકાશ' સામયિકનો સ્થાપના સમય, તેના પ્રથમ સંપાદકનું નામ જણાવો.
- (૭) ઉમાશંકર જોશી કયું સામયિક ચલાવતા ? તે ક્યારથી શરૂ કરેલું ?
- (૮) વર્તમાન સમયનાં કોઈ પણ પાંચ સામયિકોનાં નામ જણાવો.
- (૯) ગ્રંથસમીક્ષા સાથે સંકળાયેલાં ગમે તે બે સામયિકોનાં નામ લખો.
- (૧૦) પદ્યસ્વરૂપ (કવિતા) ને પ્રગટ કરતાં ગમે તે બે સામયિકોનાં નામ જણાવો.
- (૧૧) સુરેશ જોષીનું નામ ક્યાં ક્યાં સામયિકો સાથે સંકળાયેલું છે ?
- (૧૨) ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના મુખપત્રનું નામ જણાવો.

2. સાહિત્યિક સ્વરૂપનો કૃતિલક્ષી અભ્યાસ

((Ãz) iPÝÖ VawÖ NĪpääÀ×ē) (Option - II)

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

૧ ગદ્યની વિભાવના સ્પષ્ટ કરી, ગદ્યના સ્વરૂપની વિગતે સમીક્ષા કરો.

અથવા

૧ ગુજરાતી ગદ્યનાં વિવિધ સ્વરૂપોનો પરિચય કરાવો.

૨ નવલકથાના સ્વરૂપની વિગતે આલોચના કરો.

અથવા

૨ ટૂંકનોંધ લખો :

(૧) નવલકથા અને લઘુનવલ

(૨) નવલકથા અને એકાંકી

૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે સાહિત્યકારના નવલકથાક્ષેત્રેના પ્રદાનને મૂલવો :

(૧) કનેયાલાલ મુનશી

(૨) ર.વ. દેસાઈ

(૩) પન્નાલાલ પટેલ

(૪) વીનેશ અંતાણી

૪ 'જીવતર' નવલકથાનું મૂલ્યાંકન કરો.

અથવા

૪ ટૂંકનોંધ લખો :

(૧) રેવામાનું પાત્ર

(૨) 'જીવતર' શીર્ષક

૫ ટૂંકમાં જવાબ લખો : (કોઈ પણ સાત)

(૧) 'જીવતર' નવલકથા કઈ સાલમાં પુસ્તકાકારે પ્રગટ થઈ હતી ?
'જીવતર' પુસ્તકાકારે પ્રગટ થઈ તે પૂર્વે કયા સામયિકમાં
ધારાવાહિક રૂપે પ્રગટી હતી ?

(૨) યોગેશ જોષીની 'જીવતર' નવલકથા સિવાયની તેમની બીજી
ચાર નવલકથાઓનાં નામ આપો.

(૩) સર્જક યોગેશ જોષીએ કયા કયા સ્વરૂપોમાં સર્જન કર્યું છે ?

(૪) ગુજરાતી સાહિત્યની પ્રથમ નવલકથા કઈ છે ? તે કઈ સાલમાં
પ્રગટ થઈ હતી ?

(૫) ભગવતીકુમાર શર્માની કોઈ પણ ચાર નવલકથાઓનાં
નામ લખો.

(૬) નવલકથાના સ્વરૂપની કોઈ એક વ્યાખ્યા લખો.

(૭) 'જીવતર'ના સંવાદોમાં વપરાયેલી ભાષા કયા પ્રદેશ-વિસ્તારની
છે ? આ નવલકથાના કોઈ એક સંવાદને અહીં નિરૂપો.

(૮) ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી, રામચન્દ્ર પટેલ, મનુભાઈ પંચોળી 'દર્શક'
અને રઘુવીર ચૌધરીની એક-એક નવલકથાનાં નામ લખો.

(૯) મનુભાઈ માસ્તરના લેખકે કરેલા બાહ્ય દેખાવના ચિત્રણને ટૂંકમાં
વર્ણવો.

(૧૦) રેવા કયા મેળામાં અને એ મેળામાં કોની કોની સાથે ગઈ હતી ?

(૧૧) 'મારી ચૂડીઓ ફોડવાની વિધિ કેમ નોં કરાઈ?' - એવું રેવામાને
ક્યારે અને કેમ થયું ?

(૧૨) 'જીવતર' નવલકથા કેટલા પ્રકરણમાં વિભક્ત થઈ છે ?

૩. સાહિત્યિક સ્વરૂપનો કૃતિલક્ષી અભ્યાસ - પદ્ય (Option - III)

સૂચના : દરેક પ્રશ્ન સમાન ગુણ ધરાવે છે.

૧ કવિતાની વિભાવના સ્પષ્ટ કરી, પદ્યનાં ઘટકતત્ત્વો ચર્ચો.

અથવા

૧ મહાકાવ્ય, આખ્યાનકાવ્ય તથા ઊર્મિકાવ્યના સ્વરૂપનો પરિચય આપો.

૨ સોનેટનાં સ્વરૂપલક્ષણો જણાવો.

અથવા

૨ બંને ટૂંકનોંધ લખો :

(૧) સોનેટના પ્રકાર

(૨) સોનેટનું કાવ્યવસ્તુ

૩ આરંભકાલીન અને વર્તમાન ગુજરાતી સોનેટનું ખેડાણ-ચિત્ર આલેખો.

અથવા

૩ કોઈ એક રચનાનું સોનેટ તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

(૧) 'બાને'

(૨) 'ઉપહાર'

(૩) 'તુલસીપર્ણ'

૪ કોઈ પણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

(૧) 'ભરતી'માંનું ચિત્રણ

(૨) 'આધુનિક અરણ્ય' માંનું નાગરીજીવન

(૩) 'રઘ્વાં વર્ષો તેમાં'માં કાવ્યનાયકની જાત સાથેનો વિચારવિમર્શ

(૪) 'ભીનું સમયવન'માં પ્રણયાનુભૂતિનું નિરૂપણ

૫ કોઈ પણ સાત વિશે માગ્યા મુજબ ટૂંકમાં જણાવો.

(૧) પદ્યમાં પ્રાસનું મહત્ત્વ જણાવો.

(૨) મુક્તકનાં કોઈ બે લક્ષણ નોંધો.

(૩) કદ બાબતે ખંડકાવ્ય તથા મુક્તકની ભિન્નતા નોંધો.

(૪) _____, _____, _____
તથા _____ પંક્તિમાં વિભાજિત સોનેટ તે _____
પ્રકારનું સોનેટ (ખાલી જગ્યા પૂરો)

(૫) સોનેટમાં વળાંક તથા ચોટ બાબતે શું કહેશો ?

(૬) 'ગ્વીતોનીને સોનેટનો પિતા કહેવામાં આવે છે.'

- વાક્ય સાચું છે કે ખોટું ? શા માટે ?

(૭) 'ઘર ભણી' સોનેટના સર્જકનું નામ આપો.

(૮) 'તારી થાળે' માં અંતે કવિ કઈ ઈચ્છા વ્યક્ત કરે છે ?

(૯) 'છેલ્લું દર્શન'માં કઈ ક્ષણોનું નિરૂપણ છે ?

(૧૦) 'ફર્યો તારી સાથે, પ્રિયતમ સખે !....' - એમ કયા કવિના
સોનેટમાં આવે છે ? તેમાં 'પ્રિયતમ સખે !' તે કોણ ?

(૧૧) 'ન હવે' સોનેટમાં શાનો વિષાદ રજૂ થયો છે ?

(૧૨) _____ સોનેટના કવિ _____ અને
_____ સોનેટના કવિ _____ છે.

(ખાલી જગ્યા પૂરો)